

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Оркестровий факультет

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до підготовки та проведення
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ»
зі спеціальності 025 Музичне мистецтво
освітньо-професійна програма «Оркестрова майстерність»
фахова профілізація «Народні інструменти»
освітній ступінь бакалавр

Харків – 2025

Затверджено на засіданні кафедри народних інструментів України
Протокол № 14 від «24» червня 2025 року

Схвалено науково-методичною радою
Протокол № 9 від «26» червня 2025 року

Укладачі:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри народних інструментів України
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського

Сергій КОСТОГРИЗ

кандидатка мистецтвознавства, старша
викладачка кафедри народних інструментів
України
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського

Ольга ЮРЧЕНКО

Рецензент:

проректор з навчально-виховної діяльності
Дніпровської академії музики,
доцент, доктор мистецтва

Євген ЖИЛА

Атестація здобувачів вищої освіти фахової профілізації «Народні інструменти» освітньо-професійної програми «Оркестрова майстерність» здійснюється у формі комплексного атестаційного екзамену з Педагогічної майстерності та передбачає:

- 1) перевірку досягнення програмних результатів навчання, сформованості загальних і фахових компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво та цією освітньою програмою;
- 2) сформованості загальних та професійних компетентностей, визначених професійним Стандартом «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)», затвердженим наказом Мінекономіки України від 04.05.2022 р. №1110-22.

Умовою допуску до комплексного атестаційного екзамену з Педагогічної майстерності є успішне виконання здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

За результатами успішного складання комплексного атестаційного екзамену випускникам може бути присвоєна професійна кваліфікація «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)». Комплекс необхідних компетентностей і програмних результатів навчання для здобуття цієї кваліфікації формується наскрізно в межах освітньо-професійної програми «Оркестрова майстерність» шляхом послідовного опанування освітніх компонентів, проходження педагогічної практики та досягнення визначених програмних результатів навчання.

У ході проведення комплексного атестаційного екзамену здобувачі освіти мають продемонструвати набуті компетентності та досягнення програмних результатів навчання:

загальні компетентності:

- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК12. Здатність працювати автономно.
- ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для

активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК18. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК19. Здатність дотримуватися професійних та етичних норм поведінки.

ЗК20. Здатність дотримуватися правил та норм охорони праці, гігієни праці та вимог пожежної безпеки.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання в практичній діяльності.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК14. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

професійні компетентності:

ПК1. Здатність забезпечувати досягнення результатів навчання.

ПК2. Здатність до роботи з документами, що відображають та забезпечують освітній процес.

ПК3. Здатність визначати рівень здібностей учнів.

ПК4. Здатність розробляти, адаптувати та узагальнювати навчальні матеріали.

ПК5. Здатність визначати напрями, види та способи підвищення рівня власних педагогічних та фахових компетентностей.

програмні результати навчання:

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

- ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
- ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН13. Уміти здійснювати педагогічну діяльність.
- ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/виконавської майстерності теорії, історії музики/композиції.
- ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
- ПРН16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.
- ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.
- ПРН 18. Застосовувати на практиці правила та норми охорони праці.

Необхідною умовою підготовки здобувачів до складання комплексного атестаційного екзамену є проведення консультацій викладачами кафедри народних інструментів України та надання методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів у період підготовки до екзамену.

Вимоги до комплексного атестаційного екзамену

Комплексний атестаційний екзамен проводиться відповідно до змісту навчальних дисциплін «Музична педагогіка та психологія», «Методика викладання спеціальних дисциплін», «Історія виконавського мистецтва» та з урахуванням результатів проходження «Педагогічної практики».

Екзамен проводиться за екзаменаційними білетами, сформованими з урахуванням програмних вимог зазначених освітніх компонентів. Кожен екзаменаційний білет передбачає комплекс запитань теоретичного та методико-практичного характеру і спрямований на перевірку:

Педагогічної та теоретичної підготовленості здобувача

- рівня засвоєння основ музичної педагогіки та музичної дидактики;
- розуміння закономірностей музичного навчання і виховання в системі мистецької освіти;
- знання форм, методів і засобів організації мистецького освітнього процесу;
- усвідомлення професійної ролі музиканта-педагога.

Психолого-педагогічної компетентності

- знання психологічних основ мистецької освіти;

- розуміння індивідуально-психологічних особливостей особистості музиканта;
- здатність враховувати пізнавальні, емоційно-вольові процеси та вікові особливості здобувачів освіти;
- обізнаність з основами психології педагогічного спілкування та інклюзивного навчання.

Методичної підготовки у сфері виконавської діяльності

- знання принципів раціональної постановки виконавського апарату;
- розуміння акустичних закономірностей звукоутворення та методики роботи над звуком;
- володіння основами методики формування технічних навичок, інтонації, метроритму, артикуляції та фразування;
- здатність аналізувати методичні аспекти роботи над музичним твором;
- усвідомлення ролі викладача у формуванні індивідуального виконавського стилю здобувача освіти.

Історико-виконавської обізнаності

- знання основних етапів становлення та розвитку виконавського мистецтва на народних інструментах;
- розуміння процесів формування виконавських шкіл, оркестрово-ансамблевого виконавства та репертуару;
- обізнаність із творчістю видатних виконавців, педагогів і композиторів;
- орієнтацію в сучасних тенденціях розвитку народно-інструментального виконавства.

Зразок білета (фахова профілізація «Народні інструменти»)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1 КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

1. Музичне навчання у закладах початкової мистецької освіти.
2. Ритм. Метр. Їх зв'язок. Робота над ритмом.
3. Роль національних та міжнародних конкурсів у розвитку сольного виконавства на народних інструментах в Україні.

На підготовку до відповіді здобувачеві надається до 30 хвилин.

На підставі результатів комплексного атестаційного екзамену з Педагогічної майстерності, комісія ухвалює рішення про присвоєння/відмову в присвоєнні здобувачеві вищої освіти професійної кваліфікації «*Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)*», відповідно до набутих ним компетентностей та програмних результатів навчання.

Результати екзамену оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів Атестаційної комісії.

Критерії оцінювання

Відповідність балів за шкалою ЄКТС та університетською шкалою

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно
від 0 по 34	F	

90–100–A – відмінно. Здобувач освіти демонструє глибокі, системні знання щодо усіх питань білета, впевнено оперує фаховою термінологією, аналізує, порівнює, робить узагальнення та обґрунтовані висновки. Наводить переконливі приклади з методичних, нормативних і фахових джерел. Відповідь логічна, структурована, відображає високий рівень професійної готовності до викладацької діяльності та творче мислення.

82–89–B – добре. Здобувач освіти демонструє опанування теоретичного матеріалу в повному обсязі, аргументовано відповідає на питання, але аналіз і узагальнення мають певні недоліки і потребують більш глибокого осмислення. Наведені приклади частково охоплюють зміст, використання джерел і термінології доречне. Відповідь логічна, професійно коректна, свідчить про достатньо високий рівень підготовки до викладацької діяльності, з певними зауваженнями щодо влучності прийнятих методичних рішень.

75–81–C – добре. Здобувач освіти демонструє часткове знання матеріалу, аналіз і висновки дещо поверхневі, аргументація недостатньо влучна. Мають місце обмеження щодо застосування фахової термінології, приклади неповні або несистемні. Відповідь загалом правильна, але без самостійно обґрунтованих методичних рішень, творчого підходу та чіткого усвідомлення засад викладацької діяльності.

64–74–D – задовільно. Здобувач освіти демонструє обмежене знання матеріалу, поверхневий аналіз і слабкість узагальнень, непереконливу аргументацію. Застосування термінології епізодичне, приклади майже відсутні. Відповідь малоструктурована, що вказує на недостатню системність усвідомлення теми та обмежене уявлення щодо специфіки і змісту викладацької діяльності.

60–63–E – задовільно. Здобувач освіти демонструє поверхнєве знання матеріалу, примітивний аналіз і відсутність узагальнень, мінімальну аргументацію. Термінологія використовується неточно, приклади відсутні. Відповідь фрагментарна, непослідовна, свідчить про низький рівень опанування теми та мінімально допустимий рівень розуміння змісту викладацької діяльності.

35–59–FX – незадовільно. Здобувач освіти демонструє рівень опанування матеріалом, що не задовольняє мінімальним критеріям оцінювання, не здатен систематизувати інформацію, та проаналізувати її. Відповідь розрізнена, без прикладів і висновків. Підготовка до викладацької діяльності недостатня.

0–34–F – незадовільно. Здобувач освіти не володіє матеріалом, не може відповісти на запитання або відповідає несвідомо. Відсутні ознаки сформованості фахових компетентностей, необхідних для викладацької діяльності.